

RINGFELAGSFUNDUR

FØROYA JAVNAÐARFLOKKS 1953

var sum lýst, hildin í Tórshavn í dögunum 31. oktober og 1. november. Væl av fólkum var á fundi. Umboðsmenn vóru komnir úr Suðuroy, Sandoy, Nórðoyum, Eysturoy og úr Tórshavn. Dagsskráin var:

1. Formannsins frágreiðing viðvíking og flokksins stöðum og starvi.
2. Blaðið
3. Val av formanni og næstformanni
4. Val av flokksleiðsluni.
5. Möguleg umskipan av felagnum.
6. Ymist.

1) Formaðurin byrjaði fundin við at ynskja fólkinum vælkomið og segði frá, at hann var glaður yvir, at so nógvir álitismenn vóru komnir ymsa staðni úr Føroyum. Síðani greiddi hann frá flokksins stöðu á tíngi sum mótmælisflokkur hesi síðstu 3 árin. Hann heitti á partamennina at gera stórt ystasta fyrri at vinna áfram og greiddi frá tí stóra forarbeiði javnaðarmenn aðrastaðni gjördu frammanundan vali. Hann segði, at tað besta, hann heli vera fyrri Føroyingar í teirri nýggju grundlógini, var, at hon legði tað skyldu á tað almenna, at tað skuldi halda arbeiðisloysið niðri, so arbeið skuldi skapast fyrri allar hendur.

J. H. Danbjørg og J. Fr. Øregaard talaðu um tingarbeiðið og um ta politisku stöðuna, og um hvussu framtidararbeiðið skuldi leggjast til rættis.

J. P. Davidsen ráddi til ikki at spjæða tjakið yvir ov stór umráðir, so nakað úrslit kundi fáast burtur úr fundinum. Hann vísti á, hvussu sitandi landsstýri tók alt vald frá lögtinginum og legði tað undir seg — embætismannaveldið. Hesum óskili mátti javnaðarflokkurin fyrst og fremst koma til lívs, um vit vunnu so nógv framá, at vit finga vald til tess.

2 Kassameistarinn greiddi frá blaðsins figgarstöðu. Hann segði, at ringt var at fáa blaðið at bera seg, sjálvt um haldaratalið var stöðugt vaksandi og leysasólan var ótrúliga stór.

Formaðurin takkaði kassameistarara og blaðstjóra fyrri teirra stóra arbeiði. Hann mælti partamonnum til at stuðla blaðið enn betur, bæði við peningi og við at fáa haldaratalið til tað. Hann vísti á, hvussu haldaratalið var ókt, síðan V. Sørensen gjörðst blaðstjóri.

Aðrir, ið talaðu um blaðið vóru: J. H. Danbjørg, V. Sørensen, Fritjof úr Skúvoy, B. Johannesen og Chr. Jacobsen.

3 og 4) Síðan fór valið fram av formanni og næstformanni og flokksleiðslu.

P. M. Dam varð afturvaldur til formann og E. Waag til næstformann. Teir menn, kring um landið, ið valdir vórðu í flokksleiðsluna, verða gjördir kunningir við tað við brævi frá formanninum.

5) STEVNUSKRÁIN:

Tað var serliga fiskivinnan, ið varð viðgjörð undir hesum ponti. Ymsir talaðu um málið. J. H. Danbjørg vísti á, hvussu móttöðumenn á tíngi hövdu spent bein fyrri teim uppskotum, ið fram vóru lögð av javnaðarmonnum bæði í fiskivinnumálum og øðrum málum.

J. Fr. Øregaard greiddi ógviliga gjølla frá arbeiði sínum í Grønlandsfelagnum, og hvussu samráðingar vóru farnar fram við norsk-danska felagið og danir um samarbeiði í Føroyingahavnini, og hvussu líkindini fyrri útbyggjan av havnini vóru. Hann greiddi eisini gjølla frá, hvussu viðurskiftini vóru har yviri, og hvussu tey kundu og áttu at verið umskipað.

Ymsir hövdu orðið um endurnýggjan av skipafloktanum.

Øregaard mælti til, at um landshandilin varð avtikin, at flokkur okkara tá mátti leggja til brots fyrri at taka innflutningin av ymsum stórvörum, og har hugsaði hann mest um skipaútgjöld. Hann segði frá, at Landshandilin hevði veitt sildaveiðini stóran dugna við fyrst at hava skaffað monnum bíliga veiðútgjöld og hartil veitt teimum stóran kreditt, til sildin kundi verða seld. — Tað vildi verða ringt at skaffa nakað av peningi til stórinflutning nú, og tí vildi tað verið klókt at latið landshandilin yvirkíði hesa uppgávu, tí hann ræður yvir væl av peningi.

Afturat teirri sosialistisku stevnuni varð samtykt:

a) »Fundurin letur lögtingsmonnum sínum upp í hendi at royna at fáa skipafloktan endurnýggjaðan á tann hátt, sum flokkurin hevur høvt í uppskoti áður.

b) Einkarinnflytan av øllum útgjöldarvörum við tí fyrirvarni, at hetta verður gjørt á forsvarligan hátt.

c) Nationaliseran av bankunum — við sama fyrirvarni.

d) Tíkið verður til umhugsan at lata lögtingið taka alla endurtrygging, sum ikki longu liggur undir Føroya Tryggingarsambandi, og sum má haldast at vera forsvarligt.

e) Flokkurin góðtekur javnaðarmanna uppskot á tíngi um uppsögn av sjómáttarmálanum, sum innleiðing til samráðing við aðrar tjóðir um viðkan av sjómáttinum, so grunnar og fiskimál okkara kunna verða tryggjað føyroyskari sjóvinnum; tað varð álagt formanninum gjølla at samráðast við hin sosialistiska uttanríkisministeran um spurningin, so hann kann leggja greiðir fyrri flokkinum, tá tingið kemur saman aftur.

f) Náttúruskipan av landbúnaðinum — samanber flokksins uppskot í bóklinginum »Arbeiði til ill á sjóvi og landi«. Serliga kravið um munnandi studning til dyrkingar. Stevnt verður móti eini skipan, hvareftir landið verður at nýta egna gróði. Föst skipan

verður at fáa, so maður, ið hevur jörð í hondum, skal standa til svars fyrri at hon verður røkt, og at leigan verður — í mun til jarðarstöðdina — javnbýtt millum menn, ið hava almenna jörð í hondum.

g) Stuðlan av ídnaðarvirkjum, so allir möguleikar í landinum verða nýttir: Royðigrótstvinna, grótídnadurin, kola- og onnur nám verða at styðja so langt, sum vit orka. (Uppskot frá J. P. Henriksen og Magnus Tórshaim um havnabygging er prentað aðrastaðni í blaðnum).

Tryggja fiskimanninum kontanta avrokning, tá ið fiskurin verður landaður; tað skal hann hava rætt til eftirgjald fyrri sín part samsvarandi veruliga marknaðarprísini fyrri virkaðan sum óvirkaðan fisk.

i) Tryggja fiskimanninum forskotsrindan og minstulónarskipan, soleiðis at gjaldið av forskotsrindanini fellur í byrjan av hvørjum mánaði, ið hann er burturi.

k) Eina lagaliga lánskipan fyrri húsavbygging at koma í kraft beinanvegin.

l) Tráðleyst samband við útheimin.

m) At arbeiða fyrri einum kostskúla, og at veitt verður lærlingum neyðugan studning, fyrri at teir kunnu fullføra læruna.

n) At arbeiða fyrri, at tann fólketrygging, sum verður gjøgnumförd í Danmark, eisini verður at gjalda fyrri Føroyar.

o) Samgonga millum føyroysku og donsku arbeiðara- og fiskimannafjöldina í fylking við sosialdemokratunum, eins og tilfellið er við starvsbrøðunum í Danmörk, Svíaríki, Noreg, Týsklandi og øðrum londum.

p) Avtøka av tolli á neyðsynjarvörum og klæðum í samband við minkan av útveirslunum á landshúsarhaldinum.

q) Einkar- ella interkommunalt innkeyp av radio og øllum elektriskum maskinum og greiðum.

r) Kannan av líkindum fyrri at fáa sett fastlöntan aktor og defensor, ið skulu taka sær av rættargongu málunum.

6) Möguleg umskipan av felagnum. Fritjof úr Skúvoy legði fram uppskot um umskipan av flokkinum, og hann vísti á ymsar munir millum okkara felag og t. d. danska felagið. Hann helt, at ein nevnd átti at verða sett at útarbeiða uppskot til umskipan av felagnum.

V. Sørensen, blaðstjóri, ið saman við F. úr Skúvoy hevði lagt hetta mál fyrri fundin, gav eina gjølla frágreiðing frá, hvussu teir hövdu ætlað at umskipa felagið.

Ymsir aðrir: P. M. Dam, Poul Petersen, H. J. Jacobsen o. fl. talaðu um málið. Teir søu ikki allir líka ljótt uppá felagsskapin í Føroyum. — Teir skutu uppá at seta eina 7-mannanevnd at viðgera málið, í hesa nevnd vóru valdir: Flokksformaðurin og næstformaðurin, H. J. Jacobsen, Poul Petersen, Fritjof Skúvoy, Villi Sørensen og Poul K. Mouritsen. Henda

starvsnevnd skal velja ein skattmeistara. — Limagjaldið verður 5 kr. árliga tilsamans til meginfelagið og ástaðarfelögin. Starvsnevndin avger, hvussu innkrevjingin fer fram. Meginfelagið fær helvtina av limagjaldinum frá teimum sum eru limir í ástaðarfelögunum, og alt gjaldið frá teimum limum, sum ikki standa í ástaðarfelag.

7. Ymist. Einku uppskot var innkomuð undir hesum pkt., og varð sostatt fundurin lokin.

Rúsdrekkafundur

Mikukvöldi bjóðaði Havnar fyrilestrafelag til tjakfundar í K. F. U. M. um rúsdrekkaspurningin. Teir í lögdu fyrri vóru lögtingsmennirnir P. M. Dam og Trygvi Samuelsen, ið umboða ójövnsjónarmið í hesum spurningi. Trygvi Samuelsen legði fyrri og gav eitt søguligt yvirliit yvir rúsdrekkaspurningin líka frá teirri tíðini, tá ið monopolhandilin var avtikin og til okkara dagar. Serstakliga dvöldi hann við tíðarskeiðið upp til 1907, tá ið nógaldandi rúsdrekkalóg kom í gildi. Hann var av teirri áskoðan, at okkara rúsdrekkalóggáva var góð og átti ikki at broytast.

Sum fráhaldsmann segði Dam seg vilja gera alt fyrri ov nógvum drykkjuskapi. Allar kreftur máttu fylkjast í bardaganum móti hesum samfelagsfíggingdanum, ið hevði ein so niðurbrotandi ávirkan á einstaklingin, heimini og okkara fólk sum heild. Hann var ikki samdur við fyrra røðara og meinti ikki, at okkara rúsdrekkalóggáva var góð. Lógávan mátti broytast, so hon var samsvarandi tey veruligu viðurskiftini. Hetta var einki flokksmál, segði Dam viðari, men hann helt tað verða órimuligt, at útendingar skuldu hava vinning av rúsdrekkanýtsluni her á landi. Ein leiðin var tí, at vit finga einkarframleiðslu ella einkarsölu við øllum rúsdrekka í Føroyum. Hetta mátti tað ikki gera tað leitari hjá monnum at fáa fatar á rúsdrykkjum. Á henda hátt vildi tað gerast lættari athava eftirlit við rúsdrekkanytsluni, og so verður peningurin í landinum. Allir heilar eiga at leggjast í blot fyrri at finna ein lógarform, ið samsvarandi okkara viðurskiftum og sum kann hava tað ávirkan at vit koma drykkjuóskilinum til lívs.

Aftaná varð dúgliga tjakast um hetta evni og fundurin endaði ikki fyrr enn á midnátt.

Teir, ið hövdu orðið aftaná innangangsrøðurnar vóru Niels Ejdesgaard, Dávur Magnussen, apotekari, Elias Johansen, Jógvan Rasmussen, prentsmíðstjóri, Louis Zachariassen, Harry Johansen, frm. N. I. O. G. T's, Nórager, settur fúti, Folland, prestur, H. D. Joensen, landslækni, víðari hövdu Trygvi Samuelsen og P. M. Dam hvør sína svarrøðu og Chr. Lützen, skúlastjóri, ið eisini innleiddi, endaði við at takka røðarum og fundarfólki fyrri henda áhugaverda fundin.

Orðstýrari var Marius Johannesen, háskúlastjóri.